

GHID PENTRU COPII

Liniile Directoare pentru
Îngrijirea Alternativă a Copiilor

Cuprins

La realizarea acestui ghid au contribuit:

*Dorina Osipov,
Veronica Boboc,
Stela Grigoraș,
Daniela Mamaligă,
Natalia Semeniuc,
membrii Consiliilor Consultative ale Copiilor
din Călărași, Fălești și Ungheni.*

Copertă: idee – Braga Tatiana, 16 ani, s. Sipotenii, r-nul Călărași
realizare – Petru Ghețoi

Machetare: Silvia Lunevi
Redactare: Angela Munteanu

Tipar: Tipografia Bons Offices
Tiraj: 1000 ex.

Această carte a fost editată grație ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională, în cadrul Proiectului “Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz, neglijare și exploatare” implementat de EveryChild Moldova în parteneriat cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerul Educației. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

EveryChild.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

	Primul cuvânt	4	
	Copilul și familia	6	
	Prevenirea separării de familie	10	
	Protecția copilului	14	
	Îngrijirea alternativă	16	
	Viața în îngrijire	30	
	Plecarea din îngrijire	38	
	Îngrijirea pentru copiii aflați în afara țării	42	
	Îngrijirea în situații de urgență	44	
	Lista organizațiilor unde se pot adresa copiii	46	

Primul cuvânt

Dragă cititorule!

Ai în față o cărțuție scrisă special pentru tine. Ea vine să descrie pe înțelesul copiilor un document intitulat „Liniile Directoare pentru Îngrijirea Alternativă” a Copiilor” aprobat de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite. Scopul Liniilor Directoare este să ajute adulții să implementeze cât mai corect Convenția ONU** cu privire la Drepturile Copilului***. Ele spun guvernelor CUM să respecte drepturile copiilor, CE trebuie SĂ FACĂ pentru a preveni separarea copiilor de familiile lor și ÎN CE FEL să îmbunătățească îngrijirea celor care sunt în afara familiei.

* Îngrijire alternativă

îngrijirea oferită de alte persoane decât părinții copilului sau de către instituții care asigură copilului sprijin, siguranță și stabilitate. Acest aranjament este convenit de către autorități în consultare cu copilul și familia.

** Organizația Națiunilor Unite (abreviat: ONU)

este cea mai importantă organizație internațională din lume. Fondată în 1945 după al Doilea Război Mondial, are astăzi 192 de state membre. ONU are misiunea de a asigura pacea mondială, respectarea drepturilor omului, cooperarea internațională și respectarea dreptului internațional. Sediul central al organizației este situat la New York. Adunarea Generală a Națiunilor Unite este una dintre cele cinci organe principale ale Organizației Națiunilor Unite și unica în care toate statele au reprezentare egală.

Totodată, este și un ghid practic care te informează despre drepturile tale și cât de mult sunt ele respectate. Îl poți citi singur sau împreună cu familia ta. Vei găsi aici și câteva exemple concrete, scrise de semenii tăi, care credem că pot să te ajute.

Vei afla lucruri noi despre faptul că:

- *autoritățile, prin programele și serviciile pe care le dezvoltă, trebuie să facă tot posibilul, copiii să crească împreună cu familia lor;*
- *adulții trebuie să-i asigure copilului, care nu are familie sau care din anumite motive nu poate trai împreună cu ea, cea mai potrivită formă de îngrijire, optând în primul rând pe plasarea la bunici, frați/surori, rude mai îndepărtate, prieteni de familie, sau în orice altă familie străină care este pregătită să lucreze cu copiii. Internatul este ultima soluție pe care pot să o propună cei mari copii;*
- *copilul, atunci când i se propune îngrijire sau când se află în îngrijirea altcuiva, decât a părinților, trebuie să fie informat despre situația lui, planurile de viitor, drepturile și obligațiile lui.*

*** Convenția cu privire la Drepturile Copilului

este un set internațional de standarde și obligații pentru a proteja și promova drepturile tuturor persoanelor cu vârsta sub 18 ani.

Copilul și familia

Familia este cel mai bun mediu pentru creșterea, educația și dezvoltarea unui copil. Părinții oferă copiilor nu doar bunăstare, protecție, educație – dar întâi de toate dragoste și căldură. Unul din drepturile fundamentale scrise în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului este Dreptul la Familie.

De aceea Statul, în persoana Guvernului, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei*, Direcției raionale asistență socială și protecția familiei** trebuie să sprijine Familia, prin toate modalitățile, în creșterea copiilor. De o atenție deosebită au nevoie familiile cu un singur părinte sau cele în care părinții sunt adolescenți. Ar fi bine ca autoritățile să dezvolte programe de instruire sau servicii care să pregătească copiii și tinerii să devină buni părinți, să susțină familiile cu probleme în depășirea lor.

Semeniuc Sabina, 16 ani,
Chișinău

* Ministerul Muncii,
Protecției Sociale și
Familiei

instituție națională responsabilă de dezvoltarea
politicilor care să asigure respectarea drepturilor
copilului.

** Direcția asistență
socială și protecția
familiei

instituție raională responsabilă de protecția și respec-
tarea drepturilor copilului în familie sau în afara ei.

Trebuie să cunoști!

Pentru a crea o familie și a deveni părinte este bine să te pregătești din timp. Gândește-te și fă-ți un plan propriu privind viitorul și familia ta: ce vrei să lucrezi, ce studii vei face, când ar fi momentul potrivit să întemeiezi o familie și de ce resurse ai nevoie pentru aceasta, cam la ce vârstă, vei fi pregătit să faci față tuturor responsabilităților de părinte etc. Solicită sprijin de la adulții care te înconjoară.

De exemplu:

- pentru copii* și tineri ar putea să fie organizate lecții care să-i învețe deprinderile de viață, să-i pregătească pentru viața de părinte, să-i informeze despre responsabilitățile care se pun pe umerii unei familii;
- pentru părinții tineri sunt necesare cursuri de pregătire pentru îngrijirea și creșterea copiilor;
- pentru familii ar trebui să existe servicii de suport în situațiile când părinții trăiesc la limita sărăciei, sunt bolnavi, fac abuz de alcool, de stupefiante, nu au grijă de copii, se află în stare depresivă pentru că nu au unde munci etc.

Toate aceste măsuri, descrise mai sus, dacă o să fie aplicate de către autorități** o să ajute la menținerea copiilor în familie, creșterea lor într-un mediu protector și sigur și o să prevină separarea copiilor de părinți și traumarea lor pe toată viața.

În același timp trebuie să accentuăm că lipsurile financiare și materiale dintr-o familie, adică sărăcia, nu trebuie să fie un motiv pentru separarea copilului de familie. Acestea trebuie să fie pentru autorități un semnal de alarmă că familia are nevoie de ajutor și de sprijin.

Nanii Marius, 14 ani,
Făleşti

* Copil → orice persoană cu vârstă sub 18 ani.

** Autoritate → organ al puterii de stat sau instituție care are competențe și funcții specifice de conducere.

Prevenirea separării de familie

Trebuie să cunoști!

Dacă familia ta întâmpină greutăți, autoritățile trebuie să o ajute, să-i ofere sprijin prin serviciile sau plățile de care dispun.

Autoritățile locale trebuie să cunoască situația fiecărei familii din localitate, prin intermediul asistentului social, polițistului de sector, medicului de familie, profesorilor, vecinilor etc. Acest lucru le va permite să intervină la timp, oferind ajutorul necesar și astfel prevenindu-se situațiile de abuz asupra copiilor*, abandonul** lor, și asigurând că bunăstarea copilului nu este pusă în pericol.

Statul poate și trebuie să susțină familia expusă riscurilor prin suport financiar, material și servicii. Iar părinții, care au o problemă și nu se pot descurca, trebuie să ceară ajutor, să caute soluții, să bată și să deschidă uși, ca să-și poată crește copiii în preajma lor.

Părinților trebuie să li se ofere consiliere*** și ajutor la timp ca să nu abandoneze copilul din cauza unor probleme, lipsuri.

Abuz asupra copiilor

comportament agresiv sau necorespunzător, îndreptat asupra copilului care se află într-o situație inferioară și fără apărare. În literatura de specialitate abuzul este descris ca orice formă de maltratare fizică și/sau psihică, abuz sexual, tratament neglijent, exploatare prin muncă, care poate cauza daune reale ori potențiale asupra sănătății copilului, supraviețuirii, dezvoltării sau demnității lui.

Abandonul copiilor

părăsirea copiilor de către părinți.

Servicii de consiliere

un șir de activități, măsuri oferite oamenilor care au scopul de a-i sprijini, ajuta, îndruma în situații dificile.

Nanii Marius, 14 ani,
Făleşti

**Trebuie
să cunoști!**

Un copil este plasat în îngrijire numai atunci când toate eforturile autorităților de a-l păstra lângă mama și tata au fost epuizate. Adică munca lor nu a dat rezultate bune și familia nu are condiții de îngrijire, educație, necesare pentru creșterea și dezvoltarea copilului.

Autoritățile trebuie să ofere suport mamelor în perioada sarcinii, nașterii și alăptării, pentru a asigura nașterea și creșterea unui copil sănătos. Iar dacă se întâmplă, totuși, situații când un părinte este într-o situație dificilă, chiar dacă nu solicită sprijin, autoritățile trebuie să-l înțeleagă și să-l ajute, să ofere protecție necesară copilului, câte odată chiar în afara familiei, pentru o perioadă scurtă de timp, ajutând copilul să revină în familie după depășirea crizei.

Copiii mici, în special cei sub vârsta de 3 ani, trebuie să crească doar în familie, fie chiar și una străină. Plasarea într-o casă de copii poate fi făcută doar în caz de urgență, pe o perioadă foarte limitată de timp, având neapărat planificată reîntoarcerea copilului în familie sau plasamentul într-o familie străină, special pregătită.

Acasă nu aveam cu cine vorbi, nu eram înțeleasă. I-am mărturisit durerea mea asistentului social, când am mers prima dată la primărie. Nu credeam că mă poate ajuta cu ceva - în cap îmi roiau o mulțime de întrebări: cum? unde să mă duc? ce să fac? cine să mă ajute? Dar, după ce mi-a

răspuns la toate întrebările, mi-am dat seama că problema mea putea fi rezolvată mai de demult, dacă m-ași fi adresat la timp și ași fi cunoscut unde să solicit ajutor.

Acum știu ce să fac atunci când am probleme.

Protecția copilului

Trebuie să cunoști!

Fiecare copil sau tânăr trebuie să trăiască într-un mediu în care să i se asigure susținere, protecție și îngrijire astfel, încât să aibă posibilitatea să-și dezvolte întregul potențial* intelectual, fizic și mintal.

Copiii trebuie să fie tratați în orice moment cu demnitate și respect. Ei trebuie să beneficieze de protecție din partea statului în cazurile de abuz, neglijare** și toate formele de exploatare*** care au loc în familie, în îngrijirea alternativă sau sunt manifestate din partea semenilor și altor persoane.

Totodată, este responsabilitatea statului să dezvolte politici și servicii, să stabilească reguli care să asigure îngrijirea copiilor care nu pot locui din diverse motive cu părinții lor. Autoritățile trebuie să cunoască cine devine responsabil de soarta, creșterea și educarea copilului în această situație și care sunt cazurile concrete când un copil intră în îngrijire. În același timp ele au în responsabilitate alegerea îngrijitorilor potriviți, instruirea și supravegherea asupra calității îngrijirii oferite de aceste persoane sau instituții.

Statul trebuie să elaboreze pentru îngrijirea copiilor în afara familiei reguli, standarde de

calitate care să pună în capul mesei drepturile și interesele copilului și să țină cont de limba, originea și religia copilului. Autoritățile trebuie să urmărească ca îngrijitorii să le respecte, iar atunci când sunt încălcate, copiii trebuie să știe unde să se adreseze și ce să facă.

Toate aceste reguli trebuie să fie tălmăcite pe înțelesul copiilor și incluse în cărți la care copiii să aibă acces. Ei trebuie să înțeleagă pe deplin obiectivele îngrijirii în care se află, care sunt drepturile și care sunt obligațiile persoanelor care oferă îngrijire.

Îndepărtarea unui copil de familie trebuie privită ca o măsură de ultimă instanță și trebuie să fie, ori de câte ori este posibil, temporară și de durată cât mai scurtă!

În Europa există o colecție de 18 standarde de calitate pentru îngrijirea alternativă a copiilor. Ele se numesc Standardele Quality4Children. Ele au fost create în baza unui studiu de „spunere de povești” - o metodă de cercetare, care a implicat aproape 500 de oameni din 32 de țări, printre care copii, tineri, asistenți parentali profesioniști, asistenți sociali etc.

* **Neglijarea copilului**

a nu avea grijă, a nu acorda atenția cuvenită; a trece cu vederea conștient necesitățile unui copil, fapt prin care i se pune în pericol viața, integritatea fizică și morală, dezvoltarea, sănătatea fizică sau psihică.

** **Exploatare**

a profita, a trage folos în mod abuziv din ceva.

*** **Potențial**

capacitate de muncă, capacitate de dezvoltare, nivel m forță, putere.

**Trebuie
să cunoști!**

**Toți copiii au
aceleași drepturi
fie că se află
în familie
sau îngrijire
alternativă!**

Îngrijirea alternativă – ce-o fi asta?

Orice copil trebuie să crească sub îndrumarea și protecția unor maturi. Dar, când mama și tata nu pot să-i ofere îngrijirea necesară, din diferite motive, atunci copilul are nevoie de îngrijirea* altor persoane, adică adulți care își asumă responsabilitatea de a-l îngriji și a-l proteja. Printre acești adulți putem enumera bunicii, unchiul, mătușele, vecinii, alte persoane special pregătite sau instituții cum sunt internatele sau casele de copii. Îngrijirea copilului în afara familiei lui se numește îngrijire alternativă.

Ea poate dura mai mult sau mai puțin timp, până când situația din familie se îmbunătățește și copilul poate reveni acasă, sau în cel mai rău caz până când copilul ajunge la vârsta majoratului.

La fel, statul trebuie să acorde atenție și să respecte drepturile copiilor aflați în îngrijire alternativă și ale celor care ies din îngrijire.

Am 12 ani. Părinții mei cheltuiau toți banii pe alcool. Erau agresivi și adeseori chiar mă băteau. Pentru că aveau multe datorii nu îmi dădeau voie să merg zilnic la școală, trebuia să muncesc cu ziua. La școală mergeam rar, mai mult flămând decât sătul și în plus, eram foarte timid și izolat din cauza familiei mele. Am încercat să discut cu diriginta și astfel am ajuns să vorbesc cu asistentul social din localitate.

Am fost întrebat ce îmi doresc cel mai mult, și a trebuit să aleg să rămân cu părinții sau să plec în altă familie pentru un timp. Cred că astfel le-am oferit o șansă părinților mei și am ales să merg undeva unde

să pot învăța. Am ales o nouă familie. Voi veni împreună cu asistentul parental, în vizite la părinții mei și voi aștepta ca ei să se schimbe. Așa au promis asistentului social.

Îmi iubesc părinții... dar acum mă simt în siguranță.

*Mainescu Dorina,
14 ani,
s. Sipoteni, r. Călărași*

* Copil care se află
în îngrijire

copil care este crescut și educat de către alți adulți decât părinții săi sau instituții.

Acești copii au aceleași drepturi ca și copiii care trăiesc împreună cu mama și tata. Ei au dreptul să meargă la școală unde să învețe în limba lor maternă, să-i consulte medicul și să-i trateze, sa le fie respectate identitatea, convingerile și credința, să le fie protejate drepturile de proprietate și moștenire asupra oricăror bunuri care le-au aparținut părinților.

Nu se consideră îngrijire alternativă situațiile în care:

- Copiii stau în vacanțele școlare la rude sau la prieteni pentru a se odihni și nu din cauza că părinții lor nu pot să aibă grijă de ei.
- Copiii au fost adoptați, familia adoptivă fiind egală cu familia biologică*.
- Copiii și tinerii cu vârsta sub 18 ani care se află în centre speciale de detenție pentru că au încălcat legea.

Ce forme de îngrijire alternativă cunoaștem?

- **Tutelă:** îngrijire oferită de familia extinsă** (rude) a copilului sau prieteni apropiați familiei, cunoscuți de copil;

* **Familie biologică** → familia în care s-a născut copilul.

** **Familia extinsă** → rude ale copilului sau prieteni apropiați ai familiei care-i sunt cunoscuți copilului.

Ursachi Victoria, 15 ani
s. Bravicea, r. Călărași

- **Asistență parentală profesionistă:** îngrijire oferită de o familie străină copilului care este selectată și instruită să profeseze meseria de părinte, care este aprobată și supravegheată de către autorități;
- **Casă de copii de tip familie:** îngrijire oferită de o familie străină copilului care este selectată și instruită să profeseze meseria de părinte, care este aprobată și supravegheată de către autorități. Spre deosebire de asistența parentală profesionistă poate avea în plasament până la 7 copii;
- **Centru de plasament de tip familial:** instituție sau altfel spus o casă în care pot să locuiască maxim 25 copii, care are condiții apropiate familiei, oferă îngrijire 24 de ore din 24;
- **Școală internat (gimnaziu, școală auxiliară):** instituție sau altfel spus o casă mare, de obicei cu mai multe etaje, în care pot să trăiască în același timp până la 250 copii, condițiile de îngrijire diferă de cele oferite în familie. Plasarea în astfel de instituții trebuie să fie ca o ultimă soluție aplicată copilului lipsit de grija părinților.

Olari Tatiana, 15 ani,
s. Răciula, r. Călărași

Trebuie să cunoști!

Opinia și nevoile copilului constituie principala prioritate în luarea deciziei. Cere:

- Să fii plasat la rude;
- Să nu fii despărțit de surori și frați;
- Să poți continua studiile, de dorit în aceeași școală, activitățile extrașcolare, gen muzică, dans, sport etc.;
- Să nu fii plasat geografic de parte de rude, prieteni...

Dacă îți cunoști drepturile, alege ce e mai bine pentru tine

Părinții sunt cele mai bune și mai iubite persoane din lume și așa va rămâne pentru totdeauna. Nimeni nu contestă acest lucru. Uneori, însă, părinții nu-i pot oferi copilului condițiile necesare pentru creștere și dezvoltare. Motivele sunt, de obicei, diferite. Și, spre binele copilului, el, în unele cazuri, este separat de familie și îngrijit de către altcineva.

Cui, însă, îi aparține decizia de a separa copilul/tânărul de familie? Care este opinia copilului în aceste cazuri și are el dreptul să și-o exprime? Este oare separarea cu adevărat cea mai bună soluție pentru el? Sunt doar câteva întrebări la care vom încerca să găsim răspunsuri împreună.

Cine decide dacă ai nevoie de îngrijire alternativă?

Dacă în familie copilul nu primește îngrijirea de care are nevoie, iar educația și dezvoltarea e în pericol (adică nu frecventează școala; nu se alimentează la timp pentru că nu prea are ce mânca; nu are cu ce se îmbrăca; este impus de situație să muncească, să cerșească; este lăsat de părinții plecați la muncă în grija unor adulți care nu îl mai pot îngriji etc.). Atunci autoritățile (Direcția asistență socială și protecția familiei) analizează diferite posibilități de susținere a copilului, iar în unele cazuri chiar separarea lui de familie și plasarea în îngrijire.

Mainescu Dorina, 14 ani, s. Sipoteni, r. Călărași

Am 13 ani și de puțin timp împreună cu cei doi frați ai mei am căpătat o familie nouă. Părinții nu lucrează, mama e la pat, tata are și el probleme mari de sănătate. Stăm într-o casă bătrânească, dărâmată de vreme, la care podul curge și soba e stricată. Am decis împreună cu asistentul social și o comisie care a discutat cazul nostru să venim să stăm pentru o lună cel mult în familia Doamnei Ana. În acest răstimp mama s-a internat la spital, iar tata, cu sprijinul asistentului social, va repara casa. Datorită asistentului social și noilor părinți, noi o vizităm pe mama la spital, ne întâlnim și cu tata. Dacă avem ceva probleme discutăm cu noii părinți și asistentul social. Cred că suntem norocoși că nu ne-a despărțit nimeni, și în plus ne-am ales cu încă doi părinți, pe care îi vom vizita neapărat după ce vom reveni acasă.

**Trebuie
să cunoști!**

Atunci când se ia decizia să fii plasat în îngrijire, tu trebuie să fii consultat! Maturii trebuie să cunoască opinia ta și să te înțeleagă. Dacă adulții iau o decizie diferită de poziția ta, cere să ți se explice motivul, ca să-l înțelegi!

Examinarea situației copilului și familiei este făcută în primul rând de asistentul social, dar acesta neapărat trebuie să consulte opinia unui grup larg de persoane, în funcție de problemele cu care se confruntă familia și copilul. De obicei este vorba de primar, diriginte sau profesor școlar, polițistul de sector, medicul de familie, rude și alte persoane profesioniste, special instruite, care urmăresc situația și găsesc o soluție. Toate propunerile trebuie să fie analizate și elaborat un plan de îngrijire* a copilului care trebuie să fie discutat neapărat cu copilul și familia.

Decizia de a plasa un copil în îngrijire nu este una simplă. În fiecare raion este o comisie independentă care examinează situația fiecărui copil, care este propus pentru a fi luat din familie, consultă opinia lui și recomandă cea mai potrivită soluție. Ea poartă numele de Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate.

* Plan de îngrijire

un document ce conține un șir de activități pe care trebuie să-l realizeze adulții, pentru a îmbunătăți situația copilului într-un timp cât mai scurt posibil.

Sunt Doina și am 15 ani. Învăț în clasa a 9-a. La moment mă aflu într-un centru de plasament. Am ajuns aici, deoarece mi-am pierdut mama, s-a stins din viață, iar tatăl meu e plecat în Ucraina de când eram mică. Vorbesc frecvent cu el la telefon, îmi trimite bani pentru alimente și pentru multe alte necesități.

După decesul mamei o vecină s-a decis să mă ia la ea. Au fost niște zile groaznice, mă bătea, mă numea cu vorbe murdare, consuma alcool, uneori mă trimitea pe mine să-i l procur.

La școală au aflat despre aceasta colegii, profesorii și, prin intermediul lor, asistenții sociali. Eu nu doream să vorbesc despre aceste lucruri și nu acceptam să plec în altă parte. Mai târziu însă, când am început să nu mai suport viața pe care o duceam, am decis să solicit ajutor. Așa am ajuns la centrul de plasament. Nu regret decizia luată, mi-am găsit aici o familie, prieteni, căldură, am uitat de coșmarurile prin care am trecut.

Ursachi Victoria, 15 ani
s. Bravicea, r. Călărași

**Trebuie
să cunoști!**

**Cere dinainte
să fii informat
despre:**

- Locul unde
vei fi pus în
îngrijire;
- Perioada
de aflare în
îngrijire;
- Cum și când vei
reveni în familia
ta;
- Ce se va
întâmpla când
vei părăsi
îngrijirea.

Cum intri în îngrijire alternativă?

Acum începe o filă nouă în viața copilului sau a tânărului: căutarea formei cele mai potrivite de îngrijire și plasarea lui într-un mediu nou de creștere și activitate. La această etapă este bine, copilul să discute cu asistentul social dorințele, gândurile, planurile pentru noua perioadă de viață, precum și temerile, neclaritățile pe care le are vis-a-vis de viitorul său. Ceea ce va urma este total necunoscut – o viață nouă, oameni noi, activități noi - și total diferit de ceea ce a fost până acum. Copilul poate obține de la asistentul social răspuns la toate întrebările, sfaturi utile, asigurări.

Iată care sunt sugestiile pentru această perioadă:

- Fă notițe într-un carnetel despre tot ce te frământă la moment în legătură cu viitorul care te așteaptă. Notează în el și lucrurile pe care ți le dorești să le realizezi în viitorul apropiat.
- Discută cu asistentul social toate ideile notate și schițează răspunsurile, sfaturile pe care le primești, ca să le poți reciti mai târziu.

Am 14 ani și locuiesc în familia unui asistent parental profesionist. Mama a decedat imediat după ce m-a născut, iar tatăl meu nu știu cine este. Am crescut cu bunica Maria, care deși bătrână și nevăzătoare m-a îngrijit până la moarte. Când am împlinit 7 ani și mă pregăteam de școală, bunica m-a părăsit - a plecat la Domnul. Totuși, în acel an am mers la școală, datorită unui vecin care îndată după ce am rămas singur pe acest pământ, a anunțat asistentul social din comună și el la rândul lui a căutat pentru mine o familie. De cum am văzut noii mei părinți am înțeles că au o inimă mare în care încap și eu. Ei m-au primit în casa lor, unde am toate condițiile necesare, lucruri la care nici nu am visat vreodată. Împreună formăm o familie fericită, și toate succesele mele școlare le datorez lor. Aname ei m-au susținut în clipe grele și m-au sfătuit numai de bine.

Trebuie să cunoști!

Chiar dacă nu a fost găsită o altă soluție pentru tine decât internatul, aflarea ta acolo trebuie să fie pe o perioadă scurtă de timp, iar adulții trebuie să lucreze neapărat cu familia ta ca tu să poți reveni acasă. În cazul în care acest lucru nu e posibil trebuie oricum să ți se asigure dreptul tău la familie oferindu-ți îngrijire permanentă și apropiată de mediul familial cum este tutela, familia adoptivă, asistența parentală profesionistă sau casa de tip familie.

- Află exact care este procedura de mai departe: cu cine trebuie să te întâlnești; când, cum, cine sunt aceste persoane; ce posibilități și capacități au; cât timp poți sta cu ei și dacă mai au copii în îngrijire.
- Spune-le adulților că tu ai dreptul să cunoști toate detaliile și părerea ta contează în primul rând.
- Fii îndrăzneț, dar educat!

A intra în îngrijire nu înseamnă că asistentul social va duce copilul direct la internat, departe de casă etc.

Mai întâi el trebuie să caute soluții în localitatea unde se află copilul, la rude, vecini, poate cineva dintre ei are posibilitatea să-l îngrijească.

După care trebuie să examineze posibilitatea plasării în cadrul unei familii de asistenți paren-tali profesioniști, casă de copii de tip familie, centru de plasament de tip familial. Dacă nu vor fi găsite niciuna dintre posibilitățile enumerate mai sus, copilul posibil va merge la INTERNAT.

Tăbăcaru Doina, 16 ani,
Făleşti

Viața în îngrijire alternativă

**Trebuie
să cunoști!**

**Ai încredere în
îngrijitorii tăi!
Crează cu ei o
relație bună de
prietenie, bazată
pe încredere,
înțelegere și
respect reciproc.
Pentru că ei îți
doresc doar binele
și sunt special
pregătiți să te
ajute să crești
sănătos, puternic
și protejat.**

Drepturile tale

Care sunt drepturile pe care le au copiii și tinerii în perioada cât se află în îngrijire? În linii mari, acestea sunt identice cu drepturile tuturor copiilor și tinerilor care trăiesc în familie.

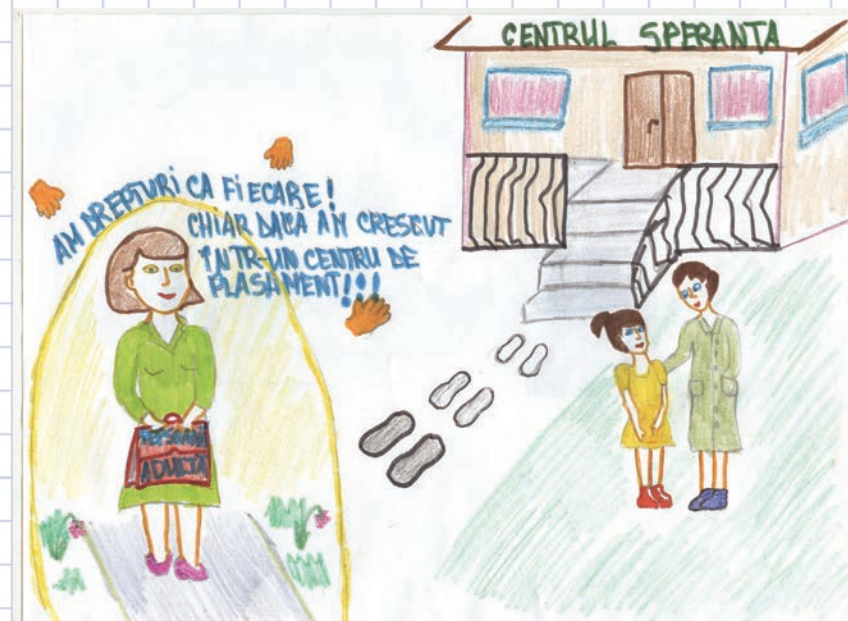
În perioada cât sunt în îngrijire copiii au dreptul să:

- beneficieze de confort, adică să aibă condiții bune, sănătoase de viață și trai;
- beneficieze de asistență medicală;
- aibă acces la educație de calitate în comunitatea unde se află;

Nimeni nu are dreptul să:

- lovească copilul;
- râdă de el sau să-l umilească;
- îl amenințe;
- îl intimideze;
- îl exploateze.

Dacă se confruntă cu asemenea probleme, copilul trebuie să anunțe imediat asistentul social sau Direcția asistență socială și protecția familiei din raion.

Adriana a venit în casa asistentului parental profesionist de la internat. A fost luată din familie pentru că părinții ei nu mai ieșeau din beții, iar ea rămânea în urmă cu învățătura.

În noua familie ea și-a luat viața de la capăt. E o fată cuminte și ascultătoare, dar din păcate are probleme cu vederea. Nu a fost, însă, niciodată la o consultație la un medic oftalmolog.

Abia împreună cu asistentul parental au mers la consultații la medici și în sfârșit Adriana are ochelari. În cele câteva luni de când se află la asistentul parental, a reușit să învețe multe lucruri: știe să spele vesela, să facă borș și ordine prin casă. Are o sumedenie de lucruri frumoase și tocmai trei cutii cu haine! Și-a descoperit pasiunea pentru biologie și pentru citit. Are o sumedenie de prieteni la școală, dar și în mahalaua unde locuiește.

"Mă bucur că e receptivă și acceptă tot ce îi spun. Sper că bunul Dumnezeu mă va ajuta să îi ofer un drum cât mai bun în viață", spune asistentul parental.

Trebuie să cunoști!

Îngrijitorul cunoaște drepturile tale și știe că trebuie să te asculte și să-ți cunoască părerea, să înțeleagă opiniile și preocupările tale, să te ajute să iei deciziile corect. Discută cu el orice situație, fie că ai probleme sau nerezulate la școală, fie că vrei să depășești un conflict cu prietenii. Povestind și comunicând cu el vei găsi soluții simple la problemele care îți par complicate. Nu te sfii, cere ajutorul adulților!

Prestatorul de îngrijire* trebuie să respecte dreptul copilului la intimitate**. Adică el este obligat să nu facă publice informațiile despre familia lui, motivul pentru care se află în îngrijire și datele personale, cum ar fi adresa poștală, satul, raionul etc.

Dacă nu îi sunt respectate drepturile, îngrijitorul și asistentul social trebuie să ajute copilul, să găsească soluții pentru fiecare problemă. Ei trebuie să-l sprijine și să încurajeze dezvoltarea lui conform potențialului individual și să-l ajute să-și găsească locul în comunitate.

Contactul cu familia

Atâta timp cât copilul dorește să aibă relații strânse cu părinții, frații și surorile, bunicii, unchii, mătușile etc. și să mențină legături permanente cu ei, îngrijitorul trebuie să-l ajute în acest sens. El trebuie să planifice împreună cu copilul cum să mențină și să dezvolte relația cu familia sau rudele: să vorbească cu aceștia la telefon, să se întâlnească cu ei acasă la îngrijitor sau în instituție, în afara casei sau instituției, să-i viziteze acasă etc. Îngrijitorii trebuie să ofere, în același timp, suport familiei sau rudelor pentru a-i pregăti pentru reîntoarcerea copilului acasă.

Braga Tatiana, 16 ani,
s. Sipoteni, r. Călărași

Prestatori de îngrijire

adulți special instruiți să se ocupe de îngrijirea copiilor sau instituții specializate.

Intimitate

lucruri, chestiuni personale, cerc familial.

**Trebuie
să cunoști!**

**Siguranța copi-
lului este dato-
ria tuturor!**

Iată unele sugestii:

- Discută cu îngrijitorul și asistentul social cât de des vrei să le faci vizite rudelor, unde vrei să te vezi cu rudele și cine te poate însoți în aceste vizite. Îngrijitorul și asistentul social te pot ajuta să iei legătura telefonică ca să fii sigur că cineva te așteaptă și să stabilești întâlnirile.
- Povestește despre familia ta, atitudinea rudelor față de tine. Îngrijitorul și asistentul social trebuie să cunoască mai multe detalii din viața ta, ca să te poată proteja, dacă e cazul.

Monitorizarea calității serviciilor de îngrijire

Îngrijitorii vor fi verificați sau altfel spus monitorizați cu regularitate de către autorități, pentru a vedea dacă drepturile copilului sunt respectate și care e calitatea îngrijirii. Această verificare include:

- vizitarea copiilor la domiciliu sau în instituție;
- discuții separate cu copiii ca să afle de la ei situația reală, chiar dacă nu există nicio plângere în acest sens;
- întocmirea rapoartelor cu recomandări pentru prestatorii de îngrijire.

Ionuț, un adolescent de 14 ani, poate să se mândrească cu faptul că are tocmai 15 frați și surori. Băiatul îi iubește pe toți deopotrivă și nu le încurcă numele niciodată, chiar dacă pe cei mai mulți dintre ei i-a cunoscut de curând, în casa de copii de tip familie.

Un destin familial dramatic a făcut ca Ion, împreună cu unul dintre frații mai mici, să fie plasat pentru câțiva ani într-o școală internat. Familia lor era măcinată de sărăcie, mama fiind mai mult internată prin spitale, iar tata petrecându-și timpul în beții. Luându-i pe cei doi frați de acasă, autoritățile au crezut că le fac un bine, pentru că la internat aveau asigurate trei mese pe zi și un așternut curat.

"Eu oricum vroiam acasă. Îmi era tare dor de mama și de frații mei mai mari", spune Ionuț. Ca să-și vadă familia, la fiecare sfârșit de săptămână, băiatul mergea patru kilometri pe jos - distanța de la școala auxiliară până în satul de baștină. Se bucura că o putea ajuta pe mama și că se afla alături de frați măcar două zile.

Ionuț ar fi rămas și astăzi la internat, dacă acesta nu ar fi fost închis. Autoritățile au ajuns la concluzia că e mai bine

*Mainescu Dorina, 14 ani,
s. Sipoteni, r. Călărași*

cu banii cheltuiți pe internat să sprijine familiile acestor copii. De rând cu alți copii, băiatul a revenit acasă. Dar tocmai atunci când a crezut că nimic nu îl va mai despărți de mama, boala necrutătoare i-a răpit-o pentru totdeauna. Așa a ajuns Ionuț în casa de tip familie. Dragostea și susținerea celor doi noi părinți i-au readus licărul în ochi și îl ajută să se simtă parte a familiei și a noului colectiv școlar.

"Părinții mei înseamnă totul pentru mine, eu îi iubesc mult și le mulțumesc pentru tot ce fac pentru mine", spune Ionuț.

**Trebuie
să cunoști!**

**Direcția asistență
socială și protecția
familiei va ține
cont de opinia ta
și de ce e mai
bine pentru tine.
Iar tu ai dreptul
să spui dacă vrei
sau nu să te
întorci în familie.**

Cât timp rămâi în îngrijire?

Copilul va beneficia de servicii de îngrijire atâta timp, cât are nevoie de ele. Copilul are dreptul să revină în familie, imediat ce situația în familie se îmbunătățește și părinții sau rudele sunt pregătiți să aibă grijă de copil. Aceasta se poate întâmpla oricând, chiar și după câțiva ani de despărțire.

Direcția asistență socială și protecția familiei trebuie să urmărească permanent situația copilului și să lucreze cu familia acestuia. De asemenea, aceasta evaluează* periodic și calitatea îngrijirii pe care o primește copilul în plasament. Dacă ea ajunge la concluzia că îngrijirea nu corespunde nevoilor copilului, atunci acesta este transferat în alt serviciu de îngrijire.

Autoritățile trebuie, totuși, să aibă grijă să se asigure ca îngrijirea în afara familiei, pe care o aleg pentru un copil sau altul, să fie permanentă și stabilă, pentru a evita traumarea copilului cu transferarea în mai multe servicii.

* **Evaluează** ► analizează în detalii și apreciază situația copilului.

Cojocaru Alina, 15 ani, s. Răciula, r. Călărași

Am 13 ani și până acum nu am știut ce înseamnă o serbare de ziua de naștere. Abia nu demult am participat la un astfel de eveniment în casa îngrijitorilor mei. Am rămas foarte impresionată: s-au adunat toți copiii din mahala, am mâncat felurite bunătăți, am dansat și am râs pe săturate. La internat unde am locuit până nu demult nu se organizau așa sărbători. Unii copii nici nu își cunoșteau ziua de naștere, dar nici pe nimeni nu îi interesa.

Împreună cu sora mea am stat la internat încă de la 7 ani. Am fost trimise din cauza că nu reușeam la învățătură, iar familia noastră o ducea de azi pe mâine. Nimeni nu ne-a întrebat

ce vrem noi. Am plâns luni în șir până când ne-am obișnuit să nu-i avem pe mama și tata în preajmă.

Atunci când școala internat a fost închisă am ajuns să locuim la tanti Larisa. E o prietenă de-a mamei care a ținut dintotdeauna la noi. În casa părintească nu ne mai așteaptă nimeni. După moartea mamei, tata s-a apucat de băut și s-a îmbolnăvit de tuberculoză.

Trăiesc niște sentimente speciale, mă simt liberă, învăț la școala din sat, ies în mahala și mă joc cu copiii, nu îmi este frică că cineva o să mă pedepsească fără ca să știu pentru ce.

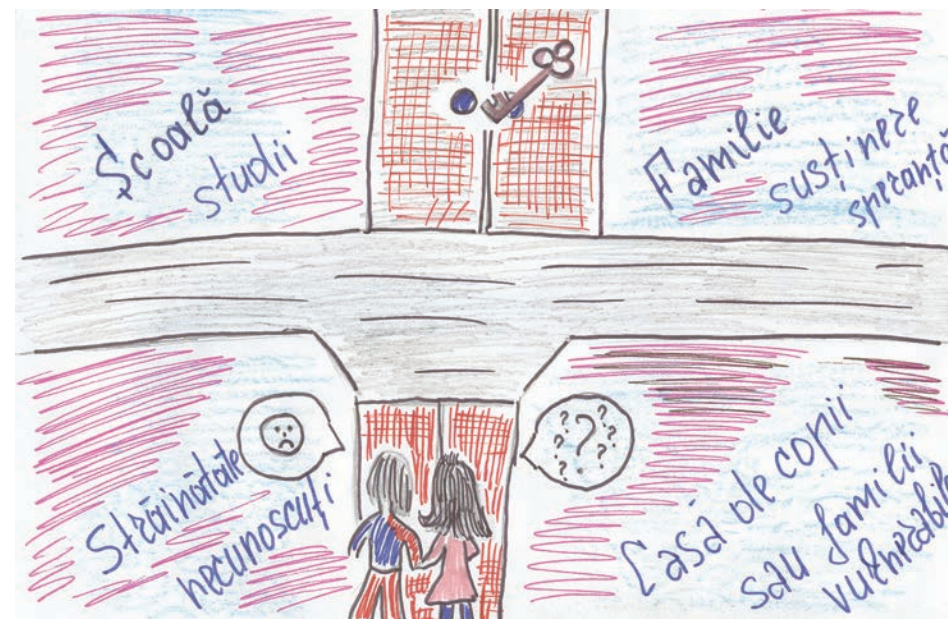
Plecarea din îngrijire

Ce trebuie să știi când părăsești îngrijirea?

Plecarea copilului din îngrijire trebuie să fie pregătită. În plasament copilul va însuși o serie de cunoștințe și deprinderi care îi vor fi de folos în viața de adult, cum ar fi pregătirea bucatelor, gestionarea banilor*, igiena personală, comunicarea cu semenii mai mari și mai mici etc.

Dar, cel mai important lucru este, că atât timp cât copilul se află în îngrijire, să i se educe încrederea în forțele proprii și gândirea pozitivă, ca să se poată integra ușor în familie și comunitate.

În același timp și familia trebuie să fie pregătită pentru întoarcerea copilului acasă. Îngrijitorul și asistentul social sunt persoanele responsabile de acest lucru.

Porcari Valeria, 15 ani, s. Parcani, r. Călărași

* Gestionarea banilor ➔ păstrarea și cheltuirea banilor.

**Trebuie
să cunoști!**

**Ai dreptul să ceri
ajutorul maturilor
la plecarea din
îngrijire!**

Iată câteva sugestii:

Gândește-te din timp și planifică împreună cu îngrijitorul și asistentul social întoarcerea ta în familie sau, în cazul în care nu ai familie sau nu vrei să te întorci acasă, unde vei merge să locuiești și cât timp poți sta acolo; din ce bani vei trăi; cine te va ajuta în momentele dificile și cum îi contactezi în caz de necesitate; unde să mergi pentru ajutor medical etc.

Dacă nu ai familie autoritățile trebuie să te ajute cu cheltuielile pentru studii, locuință, găsirea unui loc de muncă și altele. Cere ajutorul lor!

Caută împreună cu asistentul social organizații care oferă sprijin în perioada de după îngrijire. Ele îți vor oferi consiliere, instruire și poate unele ajutoare financiare sau materiale.

Păstrează relația cu prestatorul de îngrijire, asistentul social și cu copiii cu care ai crescut în îngrijire. Ei te pot ajuta și sprijini oricând!

Fiecare copil sau tânăr sub 28 ani care este sau a trăit în îngrijire poate deveni membru al comunității Power4You – o platformă sau rețea de socializare, comunicare, schimb de experiență și stabilire a relațiilor de prietenie. Adresa este – www.power4youth.eu

*Braga Tatiana, 16 ani,
s. Sipoteni, r. Călărași*

Îngrijirea pentru copii aflați în afara țării

Copiii care se află peste hotarele țării singuri și sunt separați de părinți, trebuie să beneficieze de aceeași protecție și îngrijire ca și semenii lor din țara în care se află. Chiar dacă au ajuns ilegal în această țară, ei nu trebuie lipsiți de libertate pentru că au încălcat legile de emigrare și ședere. Copiii nu trebuie să fie reținuți de poliție, supuși sancțiunilor, chiar dacă sunt victime ale traficului.

Țara, unde copilul neînsoțit de un adult este identificat, trebuie să-i desemneze un tutore sau să-i găsească o organizație care se va ocupa de îngrijirea lui. Se va depune efort pentru căutarea familiei lui și pentru a restabili relația cu ea.

Autoritățile se vor ocupa de restabilirea documentelor copilului și vor acționa doar spre binele lui, oferindu-i toate condițiile necesare pentru îngrijirea lui zilnică până la revenirea în familia sa sau plasarea în îngrijire alternativă. Nu toți copii, însă, pot fi întorși în țara natală, mai ales atunci când sunt motive care indică faptul că siguranța copilului este pusă în pericol.

Numai după ce eforturile pentru a determina locul aflării părinților săi, a familiei extinse sau a îngrijitorilor au fost epuizate, acești copii pot fi trimiși în îngrijire.

*Căpățînă Daria, 16 ani,
s. Pînzăreni, r. Fălești*

În situațiile de urgență cum sunt dezastrele naturale (cutremure, incendii, furtuni, tornade etc.) și cele provocate de om, inclusiv conflictele armate, organizațiile care se ocupă de protecția copilului trebuie să monitorizeze repede și competent situația copiilor și să se asigure că:

- este prevenită separarea copiilor de familie;
- sunt susținuți cu hrană, medicamente și alte servicii de care ei au nevoie urgentă;
- se depun toate eforturile pentru căutarea familiei copiilor și pentru reintegrarea lor în familii;
- este prevenit furtul și traficul copiilor rămași fără părinți;
- persoanele implicate în îngrijirea temporară a copiilor au suficientă experiență, instruire și resurse;
- îngrijirea copiilor în instituții este doar o măsură temporară, aplicată doar până când va fi găsită o familie care va avea grijă de copil.

Copiii aflați în situații de urgență nu trebuie duși în alte țări decât în cazurile de constrângeri medicale sau de siguranță majoră.

În aceste cazuri ei trebuie să fie însoțiți de un părinte sau de o persoană cunoscută de către ei.

În astfel de situații identificarea și documentarea tuturor copiilor sunt lucruri primordiale. Numai astfel poate fi stabilită situația fiecăruia. Datele colectate trebuie să rămână confidențiale, iar autoritățile să le utilizeze cu scopul de a căuta și reîntregi cât de curând posibil familia copilului.

Datele copiilor din îngrijire trebuie să fie păstrate în siguranță, astfel ca reunificarea cu familia să fie posibilă pe viitor.

Dacă drepturile tale nu sunt respectate, poți apela la unul din telefoanele indicate în lista de mai jos

1	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF)	220034
2	Centrul pentru Drepturile Omului	234800
3	Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova	716598
4	Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii	748378
5	Centrul Național de Resurse pentru Tineri	211605
6	Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii "La strada"	234906
7	Asociația Obștească "Parteneriate pentru fiecare copil"	238669

Nr.	Unitatea administrativ teritorială	Specialist principal în problemele drepturilor copilului	Specialist principal în problemele familiilor cu copii în situație de risc
1.	Anenii Noi (265)	2-42-03	2-29-86
2.	mun. Bălți (231)	2-42-99	2-42-99
3.	Basarabeasca (297)	2-05-06	2-24-74
4.	Briceni (247)	2-58-10	2-58-10
5.	Cahul (299)	2-37-19	4-33-10
6.	Călărași (244)	2-36-33	2-36-33
7.	Cantemir (273)	2-21-82	2-27-48
8.	Căușeni (243)	2-21-33	2-21-33
9.	Cimișlia (241)	2-63-96	2-10-22
10.	Criuleni (248)	2-40-82	2-21-22
11.	Dondușeni (251)	2-52-09	
12.	Drochia (252)	2-33-91	2-38-60

13	Dubăsari (248)	4-47-52	
14.	Edineț (246)	2-47-89	2-47-89
15.	Fălești (259)	2-43-82	2-43-82
16.	Florești (250)	2-63-05	2-63-05
17.	Glodeni (249)	2-58-44	2-72-70
18.	Hîncești (269)	2-30-56	2-39-76
19.	Ialoveni (268)	2-43-44	2-43-44
20.	Leova (263)	2-41-74	2-41-74
21.	Nisporeni (264)	2-63-80	2-21-80
22.	Ocnîța (271)	2-31-86	2-40-89
23.	Orhei (235)	2-35-21	3-21-71
24.	Rezina (254)	2-43-44	2-43-44
25.	Rîșcani (256)	9-49-94	2-36-86
26.	Sîngerei (262)	2-61-98	2-61-98
27	Soroca (230)	2-24-73	2-34-02
28.	Strășeni (237)	2-23-58	
29.	Șoldănești (272)	2-24-75	2-25-43
30.	Ștefan Vodă (242)	2-20-59	2-51-33
31.	Taraclia (294)	2-22-07	2-50-98
32.	Telenești (258)	2-10-94	2-44-11
33.	Ungheni (236)	2-80-76	2-80-76
34.	Vulcănești (293)	2-42-95	2-42-95
35.	Ceadâr-Lunga (291)	2-30-59	2-30-59
36.	Comrat (298)		2-44-54
37.	mun. Chișinău	21-40-48	22-61-00

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal blue lines across its entire width. The paper is otherwise completely empty, with no margins, text, or other markings.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]